

Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

Blažeković, Igor

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:676646>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 56/PMM/2017

**Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranja
terorizma**

Igor Blažeković, 0537/336

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za poslovanje i menadžment u medijima		
PRISTUPNIK	Igor Blažeković	MATIČNI BROJ	0537/336
DATUM	27.06.2016.	KOLEGIJ	Računovodstvo
NASLOV RADA	Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	The role of auditor in preventing money laundering and financing of terrorism		
MENTOR	Ivana Martinčević, univ.spec.oec.	ZVANJE	predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. dr.sc. Krešimir Buntak, predsjednik 2. Vesna Sesar, univ.spec.oec., MBA, član 3. Ivana Martinčević, univ.spec.oec., mentor 4. _____ 5. _____		

Zadatak završnog rada

BROJ	56/PMM/2017
OPIS	Kriminalne radnje poput pranja novca i financiranja terorizma dovele su do snažnih društvenih i ekonomskih posljedica u svijetu. Borba protiv tih problema i pojava je veoma složena pa je potrebna uloga revizora i svih nadležnih institucija te njihova međusobna suradnja u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Zadatak revizora, računovođa i poreznih savjetnika je provođenje propisanih mjera u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, dok je obaveza nadležnih institucija nadzor nad njihovim radom. Stoga je uloga revizora, revizorskih društava, poreznih savjetnika, računovođa svakim danom sve veća jer se pojavljuju nove tehnike pranja novca i financiranja terorizma. Cilj rada je istražiti sam pojam pranja novca, faze kroz koje prolazi te povezanosti sa financiranjem terorizma, posljedice pranja novca i financiranja terorizma, ulogu revizora u sprječavanju i mjerama koje provode te prikaz međunarodnih institucija i grupa koje imaju zajednički cilj a to je rješavanje tog globalnog problema.

ZADATAK URUČEN

3.7.2017.

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Sveučilište Sjever

Poslovanje i menadžment u medijima

Završni rad br. 56/PMM/2017

Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

Student

Igor Blažeković, 0537/336

Mentor

Ivana Martinčević, univ.spec.oec.

Koprivnica, srpanj 2017. godine

Predgovor

Kriminalne radnje poput pranja novca i financiranja terorizma dovele su do snažnih društvenih i ekonomskih posljedica u svijetu. Borba protiv tih problema i pojava je veoma složena pa je potrebna uloga revizora i svih nadležnih institucija te njihova međusobna suradnja u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Zadatak revizora, računovođa i poreznih savjetnika je provođenje propisanih mjera u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, dok je obaveza nadležnih institucija nadzor nad njihovim radom.

Ovim putem se zahvaljujem profesoricu i mentorici Ivani Martinčević, univ.spec.oec., na iznimno korisnoj i kvalitetnoj suradnji prilikom izrade ovog završnog rada.

U Koprivnici, srpanj 2017.

Igor Blažeković

Sažetak

Pranje novca je postupak kojim počinitelji tih kaznenih djela prikrivaju stvarno porijeklo i vlasništvo nad sredstvima poput novca, druge imovine ili pravima stečenih kriminalnim radnjama, kako bi ih na kraju uveli u zakoniti gospodarski sustav. Cilj je sredstva ostvarena na nezakoniti način, postupkom pranja novca pretvoriti u sredstva s zakonitim izvorom, ostanu li neotkriveni, perači novca mogu uživati u plodu svoje kriminalne aktivnosti. Proces kroz koji se odvija pranje novca sastoji se od tri osnovne faze, a to su: faza polaganja, faza oplemenjivanja i faza integracije. Faze se ne moraju odvijati tim redosljedom veću su moguće i međufaze kao novi načini pranja novca. Nakon što počinitelji uspiju prikriti sredstva ostvarena na nezakoniti način, mogu krenuti u financiranje terorizma odnosno terorističkih organizacija. Financiranje terorizma predstavlja pružanje financijske potpore u bilo kojem obliku, pojedincima ili terorističkim organizacijama zbog počinjenja terorističkog kaznenog djela. Terorističkim organizacijama je bitno prikrivanje načina korištenja sredstava koje se koriste u nezakonite svrhe i izvora tih sredstava kako bi takve radnje ostale neotkrivene. Financiranje terorizma i pranje novca koriste slične tehnike prikrivanja korištenja sredstava, pa zakoni protiv pranja novca ne obuhvaćaju samo sredstva terorizma koja dolaze iz legalnih izvora, nego i tehnike prikrivanja sredstava koja su namijenjena za terorističke svrhe. Financiranje terorizma i pranje novca mogu imati dugotrajne i snažne socijalne i ekonomske posljedice, posebno za države u razvoju i na države s nedovoljno snažnim financijskim sustavima. Da bi se spriječile negativne posljedice veoma je bitna uloga revizora, revizorskih društava, računovođa i poreznih savjetnika. Revizori i ostali obveznici u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma imaju posebne propisane mjere sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma kroz koje provode određene postupke, analize, procjene rizika kako bi na vrijeme otkrili i spriječili pranje novca i financiranje terorizma. Revizori, porezni savjetnici i računovođe dužni su obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca o transakcijama i osobama u vezi kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma. Kontrolu i nadzor nad provođenjem mjera koje provode revizorska društva, samostalni revizori, osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja ima Financijski inspektorat Ministarstva financija. Kako je pranje novca i financiranje terorizma globalni problem postoje međunarodne institucije koje intenzivno surađuju i poduzimaju akcije kako bi spriječile taj problem.

Ključne riječi: novac, financiranje terorizma, revizori, pranje novca.

Summary

Money laundering is a procedure where perpetrators of those criminal offenses conceal the real origin and ownership of funds such as money, other assets or rights acquired through criminal acts to bring them into the legitimate economic system. The purpose of money laundering is to convert the funds acquired in an illegal way into funds with a legitimate source. When undetected, money launderers can enjoy the fruits of their illegal activity. The process of money laundering consists of three basic phases, namely: the deposition phase, the refining phase and the integration phase. These phases do not have to take place in that order, but intermediate stages are also possible as new ways of money laundering. Once the perpetrators succeed in concealing the illegally acquired funds, they can start funding terrorism or terrorist organizations. Financing terrorism represents the provision of financial support in any form to individuals or terrorist organizations with the aim of committing a terrorist act. For terrorist organizations it is important to conceal the use of resources used for illegal purposes and the sources of such funds so that such acts remain undetected. Financing terrorism and money laundering use similar techniques to conceal the use of funds, so anti-money laundering laws do not cover only terrorist resources coming from legal sources, but also the techniques of concealing money intended for terrorist purposes. Financing terrorism and money laundering can have long-lasting and powerful social and economic consequences, especially for developing countries and for countries with insufficiently developed financial systems. The role of auditors, audit firms, accountants and tax consultants is of crucial importance in preventing the negative consequences. Auditors and other authorities responsible for the prevention of money laundering and the financing of terrorism have special statutory measures in accordance with the Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Act through which they conduct certain procedures, analyses, risk assessments in order to detect and prevent money laundering and terrorist financing. Auditors, tax consultants and accountants are obliged to notify the Office for Money Laundering Prevention of transactions and people that are subject to suspicion of money laundering or the financing of terrorism. The Financial Inspectorate of the Ministry of Finance controls and oversees the implementation of measures carried out by audit firms, independent auditors, individuals performing accounting services and tax advisory services. As money laundering and terrorist financing is a global problem, there are international institutions that collaborate closely with each other and take actions to prevent this problem.

Key words: money, financing of terrorism, auditors, money laundering.

Popis korištenih kratica

ZSPNFT – Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

DORH – Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

USKOK – Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

MUP – Ministarstvo unutarnjih poslova

SOA – Sigurnosno – obavještajna agencija

HNB – Hrvatska narodna banka

HANFA – Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

RH – Republika Hrvatska

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Pojam, uloga i vrste revizije.....	2
2.1. Pojam revizije.....	2
2.2. Uloga revizije	3
2.3. Temeljne vrste revizije	4
2.3.1. Eksterna revizija	4
2.3.2. Interna revizija	4
2.3.3. Revizija financijskih izvještaja.....	5
2.3.4. Revizija poslovanja.....	5
2.3.5. Komercijalna revizija	5
2.3.6. Državna revizija.....	6
3. Postupci i procedure pranja novca	7
3.1. Definicija novca	7
3.2. Pojam pranja novca	8
3.3. Faze pranja novca.....	9
3.3.1. Faza polaganja	9
3.3.2. Faza oplemenjivanja	10
3.3.3. Faza integracije.....	11
3.3.4. Složenost faza pranja novca	11
3.4. Tipologija pranja novca kod pravnih osoba	12
3.4.1. Off shore zone	12
3.4.2. Nerezidentni računi.....	15
3.4.3. Fiktivni ugovori i ispostavljanje fiktivnih računa.....	16
3.4.4. Ulaganje gotovine u financijski sustav	17
3.4.5. „Front“ i „Shell“ tvrtke.....	17
3.5. Tipologija pranja novca kod fizičkih osoba	18
3.5.1. Krijumčarenje novca.....	18
3.5.2. Transakcije gotovim novcem.....	19
3.5.3. Doznake iz inozemstva.....	19
3.5.4. Mjenjački poslovi	20
3.5.5. Korištenje kreditne linije	20
4. Odnos pranja novca i financiranja terorizma	21
4.1. Financiranje terorizma.....	21
4.2. Povezanost financiranja terorizma i pranja novca.....	21
4.3. Posljedice financiranja terorizma i pranja novca	22
5. Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma	23
5.1. Mjere za provedbu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma	23
5.1.1. Interni akt sprječavanja pranja novca	24
5.1.2. Provođenje mjera radi sprječavanja pranja novca	24
5.1.3. Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma	25

5.1.4. Provođenje mjera dubinske analize stranke.....	25
5.1.4.1. Pojačana dubinska analiza stranke.....	26
5.1.4.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke	27
5.1.4.3. Dubinska analiza preko treće osobe.....	27
5.1.5. Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje zaposlenika	28
5.1.6. Izrada i dopuna liste indikatora	28
5.1.7. Obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca.....	29
5.1.7.1. Dostavljanje podataka na zahtjev Ureda za sprječavanje pranja novca.....	31
5.1.8. Čuvanje i zaštita podataka i vođenje evidencija	32
5.2. Nadzor nad provedbom Zakona o sprječavanju pranja novca	32
5.3. Međunarodne institucije za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma	34
6. Zaključak.....	36
Literatura.....	38

1. Uvod

Problem organiziranog kriminala, pranja novca i financiranja terorizma sve je prisutniji na nacionalnoj ali i međunarodnoj razini. Kriminalni milje je osjetio šansu u globalizaciji tržišta i novim tijekovima novca, a moderne tehnologije i sve napredniji sustav stvaraju nove mogućnosti i načine pranja novca.

Stoga je uloga revizora, revizorskih društava, poreznih savjetnika, računovođa svakim danom sve veća jer se pojavljuju nove tehnike pranja novca i financiranja terorizma. Revizori moraju procijeniti rizik stranaka, proizvoda i transakcija te provoditi propisane postupke i politiku zbog zaštite poslovanja i financijskog sustava. Sumnjive transakcije je teško odrediti jer ne postoje ograničenja o broju, vrsti transakcija i za koju svrhu mogu biti korištene. Zločin pranja novca biti će uspješan ako se uspije prikriti pravi izvor nezakonitih sredstava i može ponovno započeti investiranjem opranog novca u zakoniti posao. Zbog toga je revizorima bitno dobro poznavanje stranke i njene djelatnosti da bi znali prepoznati sumnjive transakcije i zaključiti da kod tih transakcija postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Riječ revizija dolazi od latinske riječi „revidere“ što znači ponovno vidjeti pa se prema tome revizija može shvatiti kao naknadni pregled i preispitivanje poslovnih procesa i stanja. Revizori i ostali obveznici u obavljanju svoje djelatnosti moraju znati odrediti i prepoznati vrste rizika s kojima osobe mogu biti povezane.

Ovaj završni rad se sastoji od šest poglavlja u kojima se govori o reviziji, vrstama revizije i njenoj ulozi. Nakon toga se govori o samom pranju novca, fazama kroz koje prolazi te povezanosti sa financiranjem terorizma, posljedicama pranja novca i financiranja terorizma, ulozi revizora u sprječavanju i mjerama koje provode i međunarodnim institucijama i grupama koje imaju zajednički cilj rješavanja tog globalnog problema.

Donošenjem Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma Republika Hrvatska je učinila važan korak prema rješavanju problema pranja novca. Kako bi se spriječile ekonomske i društvene posljedice opisane su mjere i radnje koje provode revizori kroz Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Na samom kraju završnog rada su spomenute međunarodne institucije koje se bave tim globalnim problemom.

2. Pojam, uloga i vrste revizije

2.1. Pojam revizije

Riječ revizija potječe o latinske riječi „revidere“ što znači ponovno vidjeti i u skladu s tim revizija predstavlja „naknadni pregled i preispitivanje poslovnih procesa i stanja.“ U engleskom govornom području za reviziju se upotrebljava pojam „audit.“ Ova riječ također potječe od latinske riječi „audire“ što znači čuti tj. slušati. Izvorno značenje riječi auditor (revizor) u engleskom jeziku je „onaj tko sluša“ i iz toga je izveden pojam audit (revizija) koji je zadržan do današnjih dana. U samim počecima revizije, revizor je svoj posao obavljao na način da je saslušao usmeni izvještaj obveznika revizije. Današnja revizija poslovanja znači sasvim nešto drugo, ali je sam izraz zadržan.

Pojam revizije različiti autori i institucije definiraju na različite načine. U prilog ove tvrdnje moguće je navesti čitav niz definicija revizije, kao što su npr.:

1. Revizija je sistematiziran proces objektiviziranog pribavljanja i stvaranja dokaza o ekonomskim događajima i rezultatima s ciljem da se ustanovi usklađenost između postojećih izvještaja o poslovanju i unaprijed postavljenih kriterija i da se to dostavi zainteresiranim korisnicima.
2. Revizija je ispitivanje ili istraživanje financijskih izvještaja i drugih računovodstvenih evidencija te ostalih evidencija o poslovanju poduzeća od strane neovisnih javnih računovođa izvan promatranog poduzeća.
3. Revizija se može definirati kao pokušaj objektivne usporedbe izvršenih poslova (ili evidencije o izvršenim poslovima) sa specifičnim kriterijima uvažavajući da je potrebno utvrditi usuglašenost između izvršenih poslova i kriterija, formirati sud o stupnju usuglašenosti i predati svoj nalaz nadležnim osobama. (Tušek, Žager, 2007:47)

Sukladno ovakvom određenju pojma revizije, proces revizije moguće je razmatrati kroz sljedeće četiri faze:

1. Odabiranje kriterija putem kojih se opisuju poželjna stanja različitih događaja
2. Pribavljanje odgovarajućih dokaza o prošlim događajima
3. Usporedba izvršenih poslova i odabranih kriterija
4. Pripremanje izvještaja u kome se razmatra usklađenost izvršenih poslova i odabranih kriterija. (Tušek, Žager, 2007:48)

2.2. Uloga revizije

Uobičajeno se ističe da je tržište vrlo objektivan instrumentarij koji ne oprašta pogrešne poslovne odluke. Svaka moguća poslovna odluka ima svoju cijenu koja se na tržištu mora platiti. Upravo zbog toga, da bi se izbjegle pogrešne poslovne odluke, upravljanje mora biti utemeljeno u realnim i istinitim informacijama. U kontekstu tih informacija potrebno je istaknuti da vrlo značajno mjesto pripada računovodstvenim, tj. financijskim informacijama sadržanim u financijskim izvještajima. Isticanjem realnosti i objektivnosti informacija, u razmatranje se implicitno uvodi problematika revizije. Vrlo kratko rečeno, uloga revizije sastoji se u sljedećem:

1. Zaštita interesa vlasnika kapitala
2. Stvaranje realne i objektivne informacijske podloge za upravljanje
3. Pomoć u pribavljanju dodatnog kapitala smanjenjem rizika ulaganja. (Tušek, Žager, 2007:50)

U kontekstu zaštite interesa vlasnika kapitala, kao korisnika financijskih izvještaja i revizorova izvješća potrebno je istaknuti i sadašnje i potencijalne kreditore i investitore. Bez istinitih financijskih izvještaja nemoguće je ocijeniti opravdanost ulaganja u neki pothvat, tj. u neko poduzeće. Prema tome ovdje se uloga revizije sastoji u osiguranju vjerodostojne informacijske podloge za donošenje poslovnih odluka. Kada se govori o ulozi revizije u kontekstu vjerodostojnosti, tj. pouzdanosti informacija, prije svega misli se na financijske ili računovodstvene informacije. (Tušek, Žager, 2007:51)

Istaknuto je već da je revizija značajna i kao pomoć u pribavljanju dodatnog kapitala. Teško je vjerovati da će netko uložiti svoj kapital u poduzeće o kome nema relevantnih informacija, a najviše takvih informacija saznaje se na temelju financijskih izvještaja. Pretpostavka je da ti financijski izvještaji predstavljaju realan i objektivan iskaz imovine, obveza, kapitala i rezultata poslovanja.

Uvažavajući sve što je do sada rečeno moguće je zaključiti da su najznačajniji korisnici financijskih izvještaja i revizorova izvješća te njihovi zahtjevi sljedeći:

- vlasnici (zaštita interesa vlasnika kapitala),
- menadžment (realne i objektivne informacije za upravljanje, odgovornost menadžmenta za financijske izvještaje),
- sadašnji i potencijalni kreditore i investitori (ocjena opravdanosti ulaganja u neki pothvat, tj. neko poduzeće, smanjenje rizika ulaganja),
- poslovni partneri (ocjena boniteta),

- država, tj. vlada i vladine institucije (odgovarajuća provedba gospodarske politike, alokacija kapitala na najefikasniji način, odgovarajuća provedba fiskalne politike),
- društvo kao cjelina, tj. javnost (zaštita interesa sitnih dioničara, financijski izvještaji su javni dokumenti, sloboda raspolaganja informacijama), itd. (Tušek, Žager, 2007:52 – 53)

2.3. Temeljne vrste revizije

2.3.1. Eksterna revizija

Eksterna revizija (*External Auditing*) je postupak ispitivanja i ocjenjivanja poslovanja poduzeća koga provode stručni, neovisni i za taj posao ovlaštene revizori. Oni ne mogu biti zaposleni u tom poduzeću i ne mogu biti u bilo kakvoj vezi s poduzećem gdje obavljaju reviziju jer bi se na taj način narušilo načelo neovisnosti revizije. Eksternom revizijom, prije svega, ispituje se objektivnost i realnost temeljnih financijskih izvještaja. Nastanak ove vrste revizije vezan je uz odvajanje funkcije upravljanja od funkcije vlasništva. Provedbom ove revizije nastoji se zaštititi interes vlasnika kapitala, a zatim i osigurati vjerodostojne informacije za upravljanje. Za ovu vrstu revizije izuzetno je važno postojanje instituta za reviziju ili računovodstvo, koji između ostalog, donosi revizijske standarde i kodeks profesionalne etike revizora te izdaje certifikate o revizijskim zvanjima. Eksterni revizori, najčešće se bave revizijom financijskih izvještaja. Mogu se baviti i čitavim nizom drugih aktivnosti, kao što su savjetodavne usluge, porezno savjetovanje, razne financijske usluge. (Tušek, Žager, 2007:72)

2.3.2. Interna revizija

Interna revizija (*Internal Auditing*) je uz reviziju financijskih izvještaja, vrlo značajan segment cjelokupne revizijske profesije. Provode je tijela onog poduzeća koji je objekt revizije i oni sami organiziraju i provode program interne revizije kao cjelovit test efektivnosti svih aspekata sustava internih kontrola i poslovanja poduzeća. Najznačajniji poslovi interne revizije su ispitivanje organiziranosti te razvoj i poboljšanje efikasnosti pojedinih poslovnih funkcija, ispitivanje načina donošenja poslovnih odluka te funkcioniranja informacijskog sustava i drugi poslovi kojima se provodi ispitivanje i ocjena poslovanja poduzeća. Promicanjem interne revizije bave se poglavito instituti internih revizora koji izdaju certifikate za zvanje ovlaštene interni revizor. (*Certified Internal Auditor*). (Tušek, Žager, 2007:72)

2.3.3. Revizija financijskih izvještaja

Revizija financijskih izvještaja (*Auditing of Financial Statements*) je postupak ispitivanja i ocjenjivanja realnosti i objektivnosti financijskih izvještaja, tj. istinitosti i fer prikaza sadržanog u financijskim izvještajima. Kriteriji za ocjenu realnosti i objektivnosti financijskih izvještaja uobičajeno su zakonski propisi te računovodstvena načela i računovodstveni standardi, a sam postupak ocjene provodi se sukladno revizijskim standardima (u našim uvjetima to su Međunarodni revizijski standardi – MrevS). Revizija financijskih izvještaja najznačajniji je segment cjelokupne revizijske djelatnosti. Provode je stručne, neovisne i za taj posao ovlaštene revizijske tvrtke, što znači da se pod revizijom financijskih izvještaja najčešće misli na eksternu reviziju. Međutim, za potrebe menadžmenta poduzeća, reviziju financijskih izvještaja mogu provoditi i interni revizori. (Tušek, Žager, 2007:72 – 73)

2.3.4. Revizija poslovanja

Revizija poslovanja (*Operational Auditing*) predstavlja ispitivanje i ocjenu cjelokupnog poslovanja s ciljem da se unaprijedi poslovanje poduzeća i poveća uspješnost poslovanja. Najčešće se ispituje organiziranost poslovnih funkcija, proces donošenja poslovnih odluka, funkcioniranje informacijskog sustava, uspješnost cjeline poslovanja poduzeća i njegovih sastavnih dijelova. Reviziju poslovanja najčešće provode interni revizori. Ovu vrstu revizije treba promatrati odvojeno od stručne i neovisne revizije financijskih izvještaja ali to ne znači da reviziju poslovanja ne mogu provoditi eksterni revizori. Zbog usmjerenosti revizije poslovanja, prije svega, na potrebe menadžmenta poduzeća, u suvremenim uvjetima ona se sve češće naziva i revizijom za potrebe upravljanja ili upravljačkom revizijom. (Tušek, Žager, 2007:73 – 74)

2.3.5. Komercijalna revizija

Komercijalna revizija je uobičajeni termin za eksternu, stručnu i neovisnu reviziju. Poslovi revizije obavljaju se na temelju ugovora koji se između obveznika revizije i revizijske tvrtke zaključuje u pisanom obliku za svaku godinu. Tim ugovorom se uređuju međusobni odnosi i uvjeti plaćanja. Najčešći organizacijski oblik revizijske tvrtke je partnerstvo.

Uobičajeno u tijelima upravljanja tvrtke većinu moraju činiti osobe sa zvanjem ovlaštenog revizora. (Tušek, Žager, 2007:74) Tvrtka se osim revizije može baviti i drugim aktivnostima ali ne može istovremeno u jednom poduzeću provoditi reviziju i obavljati neke druge poslove (npr. savjetodavnu ulogu). Pojam komercijalne revizije se najčešće odnosi na reviziju financijskih

izvještaja i u tom kontekstu je vrlo je značajno pitanje revizijskog rizika. „Revizijski rizik“ znači rizik da revizor izrazi neodgovarajuće mišljenje kada su financijski izvještaji značajno pogrešno prikazani. Obilježje komercijalnosti ove vrste revizije proizlazi, prije svega iz ugovorene naknade za obavljanje revizije, ali i materijalne odgovornosti za možebitno učinjenu štetu koja može proizaći iz revizijskog rizika. (Tušek, Žager, 2007:75)

2.3.6. Državna revizija

Državna revizija (*Governmental Auditing*) obavlja se u ime i za račun države. Ovu vrstu revizije obavlja Državni ured za reviziju kojim rukovodi glavni državni revizor koga imenuje parlament države. Podrazumijeva se da je Državni ured za reviziju eksterna, stručna i neovisna organizacija. (Tušek, Žager, 2007:75) Objekti ove vrste revizije su:

1. Sredstva proračuna i različitih fondova za financiranje djelatnosti od javnog interesa
2. Sredstva javnih poduzeća
3. Sredstva javnih zajmova
4. Sredstva solidarnosti
5. Ostala namjenski prikupljena sredstva javnog karaktera (Tušek, Žager, 2007:76)

Ova vrsta revizije nema obilježje komercijalnosti, prije svega, zbog toga što se rad Državnog ureda za reviziju financira iz proračuna. Državnu reviziju mogu obavljati samo osobe koje imaju zvanje „ovlaštenog državnog revizora“ za koje je potrebno imati odgovarajuće radno iskustvo i položen ispit za stjecanje zvanja ovlaštenog državnog revizora. (Tušek, Žager, 2007:77)

3. Postupci i procedure pranja novca

3.1. Definicija novca

Novac je zamisao. Sama ideja da nekom objektu može biti određena vrijednost i da se može koristiti u trgovini datira još iz davnih dana, ali po svojoj je prirodi univerzalna. Za razliku od Aristotela (384. – 322. p.n.e.) koji je zauzeo stajalište da se u funkciji novca mogu pojaviti samo korisne stvari, odnosno da to moraju biti stvari s prometnom vrijednošću, danas je novac u funkciji općeg sredstva razmjene dobara i usluga bez obzira na unutrašnju vrijednost materije od koje je napravljen.

Novac je zapravo roba posebne vrste koja je u funkciji općeg ekvivalenta, a svojom upotrebom vrijednošću služi izražavanju vrijednosti svih ostalih roba koje se prema njoj nalaze u relativnom obliku vrijednosti. Može se reći da novac ima nekoliko funkcija. U osnovi predstavlja mjeru vrijednosti odnosa ponude i potražnje neke robe na slobodnom tržištu što nazivamo i cijenom. Može se govoriti i o novcu kao sredstvu razmjene robe i sredstvu plaćanja, odnosno podmirenja obveza u gospodarstvu i izvan njega. U suvremeno doba novac svakako teži za preuzimanjem funkcije „svjetskog novca“ prihvaćenog u međunarodnoj razmjeni, a u interesu gospodarskog razvitka mahom je vidljivo usvajanjem eura kao jedinstvene novčane valute Europske unije. Bez obzira na njegove funkcije, prirodu i osnovno sredstvo namjene, neizostavna je činjenica da je novac vrlo staro pomagalo čije se prihvaćanje bez dodatnih pitanja i provjeravanja javlja tek u 19. stoljeću. (Cindori,2010:1)

Jasno razumijevanje pranja novca zahtjeva razumijevanje prirode novca i njegove uloge. Iako se novac najčešće shvaća kao gotovina, za razumijevanje njegove prirode važan je materijal od kojeg je napravljen, stav ljudi koji se njime služi i stav vlasti koja ga stvara ili odobrava njegovo stvaranje. (Cindori, 2010:2)

3.2. Pojam pranja novca

Pranje novca moguće je objasniti na više načina jer postoji mnogo definicija koje objašnjavaju taj pojam. Pojam „pranje novca“ odnosi se na sve vrste „postkriminalnih aktivnosti usmjerenih na prikrivanje imovinske koristi ili vrijednosti stečene na nezakoniti način“, ulaganjem u financijski i nefinancijski sustav, s krajnjim ciljem njegova ozakonjenja. (Cindori 2010:6) Pranje novca predstavlja činjenje „legitimnom“ protupravne prirode kaznenih djela koja generiraju profit. To je postupak kojim počinitelji tih kaznenih djela prikrivaju stvarno porijeklo i vlasništvo nad sredstvima – novcem, drugom imovinom ili pravima stečenih kriminalnim radnjama, kako bi ih na kraju uveli u zakoniti gospodarski sustav. Cilj je sredstva ostvarena trgovinom drogom ili oružjem, teškim krađama i krijumčarenjem, krivotvorenjem novca ili drugih financijskih instrumenata, lažnim stečajem, financijsko – bankovnom prijevaram ili prijevarama osiguranja, računalnim kriminalom, utajom poreza ili nekim drugim kaznenim djelom, postupkom pranja novca pretvoriti sredstva s naizgled zakonitim izvorom, na koji način peraći novca, ostanu li neotkriveni, nesmetano uživaju u plodovima kriminalne aktivnosti. (Pezer Blečić, 2008:9)

„Ministarstvo financija Republike Hrvatske je 2008. godine objavilo Sektorske smjernice za revizore u kojima je definiran pojam pranja novca. Pod pojmom pranja novca podrazumijeva se izvršavanje radnji, kojima se prikriva pravi izvor novca ili druge imovine ili prava za koje postoji sumnja da su pribavljena na nezakoniti način u zemlji ili inozemstvu uključujući:

- zamjenu ili bilo kakav drugi prijenos novca ili druge imovine, koja proizlazi iz kriminalne djelatnosti;
- prikrivanje prave prirode, izvora, nalaženja, raspolaganja, vlasništva, ili prava u vezi s novcem ili drugom imovinom, koja proizlazi iz kriminalne djelatnosti;
- stjecanje, posjedovanje ili stavljanje u promet novca ili druge imovine proizašle iz kriminalne djelatnosti.“¹

Prvi počeci pranja novca povezani su s Al Caponeom, mafijaškim šefom iz Chicaga koji je tridesetih godina 20. stoljeća obavljao posao vrijedan 100 milijuna dolara godišnje. Al Capone je u svojem vlasništvu imao na stotine javnih praonica rublja u Chicagu i okolici.

¹ www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1.svibnja 2017.)

Capone je nezakoniti prihod od prodaje alkohola, prihod od prostitucije i kocke prikazivao kao prihod zarađen od praonica rublja te je prošao nekažnjeno jer se pranje novca nije smatralo kaznenim djelom. Od tada se koristi naziv za pojam „pranje novca.“

Britanski dnevnik The Guardian je 1973. godine prvi upotrijebio izraz „pranje novca“ koji se odnosio na američku političku aferu Watergate. Radilo se o 200.000 dolara koji su bili namijenjeni financiranju predizborne kampanje Richarda Nixona te je došlo do ostavke Nixona nakon što je otkriveno da je sudjelovao u prikrivanju dokaza.

Početakom 80 – ih godina izraz pranje novca koristi Palermo konvencija, Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nezakonite prodaje opojnih droga i psihotropnih tvari, kao i Konvencija 141. Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom. (Cindori, 2010:7)

Na kraju bi se dalo zaključiti da je pranje novca način pretvaranja nezakonito stečenog prihoda novca kroz legalne poslove, da se prikažu zakonitim.

3.3. Faze pranja novca

Pranje novca se odvija kao proces, više ili manje kompleksan, u „domaćem“ ili međunarodnom okruženju, obuhvaćajući nekoliko faza. Osnovne faze pranja novca su:

1. Faza polaganja (placement)
2. Faza oplemenjivanja (layering)
3. Faza integracije (integration)

Faze pranja novca se ne moraju nužno pojavljivati u određenom slijedu niti u okviru granica navedene faze već su moguće i neke međufaze te sasvim nove kompleksne strukture kao rezultat alternativnih načina pranja novca. (Cindori, 2010:17)

3.3.1. Faza polaganja

Faza polaganja je prva faza pranja novca i u njoj započinje proces prikrivanja izvora sredstava polaganjem u financijski sustav ili pretvaranjem u neku drugu vrstu imovine. (Cindori, 2010:17) Prljavi prihodi, pogotovo od droge, krađe, ucjene su najčešće u obliku gotovine, koja se nekako mora uložiti u financijski sustav.

U ovoj fazi su prisutni razni načini u rješavanju gotovine: kroz tradicionalne bankovne usluge kao što su otvaranje računa i deponiranje novca, prekogranični transfer novca, kreditiranje, ili pak jednostavno – fizičko krijumčarenje gotovine. Radi prikrivanja velikih količina gotovine,

ista se dijeli u manje iznose koji nisu tako uočljivi i koji se deponiraju na račune u različitim bankama, ili u različitim poslovnicama iste banke ili neke druge financijske institucije. Često se u ovoj fazi primjenjuje zamjena valuta iz jedne u drugu ili mijenjanje manjih apoena u veće apoene valute. Gotovina se može plasirati u financijske instrumente kao što su čekovi, ili pomiješati sa zakonitim (čistim) sredstvima kako bi se otklonile sumnje u toj najosjetljivijoj fazi postupka. (Pezer Blečić, 2008:12)

Prepoznavanju prljavog novca, uz dobru zakonsku podlogu i razrađene zakonske propise, u prilog ide i primjena liste indikatora za prepoznavanje sumnjivih ili nelogičnih transakcija. Prema vrstama, indikatori se mogu podijeliti na indikatore koji se odnose na transakciju i osobe, dok se prema sadržaju dijele na indikatore za financijski, nefinancijski sektor te indikatore za samostalne profesije i struke (odvjetnici, javni bilježnici, porezni savjetnici i računovođe i revizori) Raznovrsnost metoda i tehnika pogodnih za prvu fazu pranja novca koje uključuje protok novca kroz financijski i nefinancijski sektor, ovoj fazi daje prioritet i značaj prevencije pranja novca i financiranja terorizma. (Cindori, 2010:18)

3.3.2. Faza oplemenjivanja

Fazu oplemenjivanja karakteriziraju brojne transakcije kojima perači nastoje prikriti pravi izvor nezakonitih sredstava. Po svojoj veličini, učestalosti i složenosti, transakcije se provode u skladu sa zakonom, ali im je krajnji cilj raskidanje veza s njihovim nezakonitim izvorom. Najčešće tehnike u fazi oplemenjivanja smatraju se: mijenjanje valute, krijumčarenje novca, poslovanje preko off shore zone, doznake u inozemstvo i elektroničko bankarstvo. Radi se o ustaljenim načinima pranja novca prilikom čega novac mijenja svoj oblik ili mjesto. Osim mijenjanja valute kojim novac zadržava isti oblik s različitim sadržajem, novac se često pretvara i u vizualno druge oblike kao što su čekovi, mjenice, dionice ili u materijalnu imovinu kao što su pokretnine i nekretnine. Za potrebe pranja novca, osnivaju se „shell“ tvrtke i kockarnice čije poslovanje u cijelosti pogoduje fazi oplemenjivanja i fazi integracije. Novac se polaže na jedan ili više računa, iste ili različitih osoba, a sve u cilju usitnjavanja većih iznosa novca. Prebacivanje novca na nekoliko računa u zemlji i inozemstvu te transformiranje sredstava iz jednog oblika u drugi odvija se s ciljem otežanog praćenja njihovog izvora.

U tom nastojanju podršku nudi moderna tehnologija i elektroničko bankarstvo zbog čega analitički rad i istrage financijsko obavještajnih jedinica često traju mnogo duže od vremena koje je peraćima novca potrebno za provođenje procesa pranja novca. (Cindori, 2010:19)

3.3.3. Faza integracije

U toj fazi sredstva ponovno ulaze u legalne ekonomske tokove. To se realizira kupovinom legalne imovine: nekretnina, pokretnina, isplaćivanjem plaća zaposlenicima, isplaćivanjem dobiti suvlasnicima, investicijama u tvrtku itd. Ako su sheme integracije uspješno provedene, instalirat će rezultate pranja novca natrag u ekonomiju i dati im karakter legalnih i „čistih“ finansijskih sredstava. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić 2008:12)

Završnim fazom pranja novca kriminalna aktivnost ne prestaje već se nastavlja širiti jer se prljavi novac reinvestira u novi, zakoniti posao. (Cindori, 2010:20)

3.3.4. Složenost faza pranja novca

Proces pranja novca se vrlo često ne odvija samo na prostoru jedne države i njenog finansijskog sektora već se širi na nekoliko država i poprima sofisticirane oblike. To je razumljivo s obzirom na napredak tehnologije te na brzinu i jednostavnost obavljanja transakcija. Novi oblici pranja novca povezani su s elektroničkim poslovanjem i transakcijama koje se realiziraju putem korespondentnih računa, kreditnih kartica i internet bankarstva. Novac se obično nastoji transferirati iz zemlje podrijetla putem plaćanja robe i usluga. Naknadno se uključuje u sustav međunarodnih plaćanja te se što većim brojem transakcija nastoji prikriti njegov pravi izvor. Nakon provedenog ciklusa novac se ponovno vraća u zemlju podrijetla. (Cindori, 2010:20-21)

Faze polaganja, oplemenjivanja i integracije predstavljaju idealni primjer procesa pranja novca. U praksi se faze često preklapaju, legalno stečeni novac u svim se fazama miješa s prljavim novcem, a ponekad se faze preskaču. Pojedine faze mogu se tijekom procesa pranja novca i ponavljati, ovisno o odabranom obliku djelovanja, količini prljavog novca i zakonskom uređenju. Prema tome postoji još nekoliko modela pranja novca:

- dvofazni model – razlikuje pranje novca koji u prvoj fazi proizlazi neposredno iz nezakonite radnje, dok su za drugu fazu značajne srednjoročne i dugoročne radnje „legaliziranja“ opranog novca i uključivanja u finansijski sektor, sa svrhom ponovnog pranja novca,
- „kružno pranje“ – složeniji sustav koji uključuje devet faza pranja novca,
- model „četiri sektora“ – u kojem svaki sektor sadrži proces pranja novca,

- teleološki model – temelji se na različitim ciljevima pranja novca (npr. integraciji, investicijama, poreznoj utaji, financiranju organiziranog kriminala) (Cindori, 2010:21)

3.4. Tipologija pranja novca kod pravnih osoba

Proces pranja novca kod pravnih osoba opsežniji je od procesa pranja novca kod fizičkih osoba. Pranje novca najčešće ima međunarodni kontekst pa se kao tipologije mogu izdvojiti:

- off shore zone
- nerezidentni računi
- fiktivni ugovori i ispisivanje fiktivnih računa
- ulaganje gotovine u financijski sustav
- „front“ ili „shell“ tvrtke (Cindori, 2010:22)

3.4.1. Off shore zone

Off shore zone se često nalaze na prvom mjestu po jačini indicija na pranje novca s obzirom na učestalost transakcija i veličinu transfera. (Cindori, 2010:22) Osnovna značajka off shore zona prvenstveno je namjera izbjegavanja porezne obveze. Glavne karakteristike off shore zona:

- stroga bankovna povjerljivost i anonimnost,
- niske ili nulte porezne stope,
- nerazmjerni udio financijskog sustava s vanjskom imovinom i obvezama koje prije svega posluju s nerezidentima,
- umjerena ili značajna financijska deregulacija bez suvišnih birokratskih poslova
- nedostatak transparentnosti poslovanja,
- izbjegavanje učinkovite izmjene poreznih informacija s poreznim vlastima drugih zemalja.

Prema tome se može zaključiti da je „off shore područje izvan jurisdikcije pojedinih država gdje, pod uvjetima minimalnih ili nepostojećih poreznih stopa, izuzetno liberalnih propisa i potpune anonimnosti, multinacionalne banke, korporacije i pojedinci stranih država prebacuju

svoje poslove, putem otvaranja podružnica ili računa, stvarajući golem nerazmjer između financijskoga i ostalih sektora, te čiji je veliki broj financijskih institucija primarno na usluzi nerezidentima.“ (Mihaljević, 2012:797)²

Neke off shore zone su potpuno transparentne, druge su samo porezne oaze, a najkritičnije su netransparentne kojima je anonimnost osnovno obilježje. Nastojanja i tragovi mogućeg rješenja mogu se nazrijeti kroz IMF koji djeluje s ciljem unapređenja nadzornih standarda off shore zona. (Cindori, 2010:23)

Način djelovanja off shore tvrtke: „Kompanija se registrira npr. u državi Delaware no tamo ne posluje, samo ima sjedište dok istovremeno otvara proizvodne pogone, tvornice i skladišta i u nekoj manje razvijenoj zemlji. Bez obzira koliko veliki profit ostvarila, ova će kompanija platiti paušalni porez na dobit (npr. na Bahamima on iznosi 1000 dolara godišnje) i nije obavezna prikazati financijske rezultate poslovanja. Veljko Drakulić pojašnjava da je i Hrvatska, kao i ostale europske tranzicijske zemlje, također off shore zona. Ono što Hrvatska može dobiti dopuštajući otvaranje takvih kompanija je sigurno punjenje državnog proračuna uz zaštitu domaćeg gospodarstva jer računica je jasna. Država će dobiti novac od kompanije prema kojoj nema nikakvih obaveza, a off shore kompanija će od svog profita izdvojiti daleko manje novca nego što bi to morala kroz razna davanja u matičnoj zemlji u kojoj ostvaruje taj isti profit. Dakle win-win situacija. A ono što Hrvatska može izgubiti je također puno novca. Pravna ili fizička osoba iz Hrvatske može otvoriti firmu na npr. Sejšelima, a poslovati u Hrvatskoj. Novac odlazi u državni proračun Sejšela, a ne Hrvatske.“³ Države koje se najčešće spominju kao off shore zone su: Kajmanski otoci, Bermudski otoci, Urugvaj, Panama, Irska, Švicarska, SAD (savezna država Delaware), Cipar, Britanski Djevičanski otoci.⁴ „Poslovanje preko off shore zona pojavljuje se tijekom 30-ih godina 20. stoljeća kada dolazi do većeg razvoja svjetske trgovine, posebice naftom. Sustav je do savršenstva doveo kontroverzni grčki brodovlasnik Aristotel Onassis koji je u svoje doba slovio za jednog od najbogatijih ljudi svijeta. Samo tijekom Drugog svjetskog rata, Onassis je imao 924 offshore tvrtke pomoću kojih je izgradio svoje bogatstvo. Mnogi smatraju da je današnji Monaco postao monderna destinacija slavnih i bogatih, primarno zbog poreznog

² Mihaljević, D., Položaj i uloga offshore financijskih centara u financijskoj globalizaciji. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/file/138634> (21. svibnja 2017.)

³ <http://www.poslovnih.hr/svijet-i-regija/u-svijetu-postoji-80-zemalja-koje-se-smatraju-oazama-za-offshore-tvrtke-259869> (21. svibnja 2017.)

⁴ <https://ct.wolterskluwer.com/resource-center/articles/guide-to-top-20-offshore-fund-locations> (21. svibnja 2017.)

okruženja, upravo zahvaljujući Onassisu i njegovoj megapopularnoj supruzi Jacki, udovici američkog predsjednika Johna Kennedyja.⁵

Čitav niz istraga poreznih vlasti pokrenut je nakon što su izašli u javnost dokumenti u aferi Panama Papers, najvećem skandalu nakon WikiLeaksa. „Istrage su pokrenute u Australiji, Novom Zelandu, Indiji, Francuskoj i Austriji nakon curenja preko 11,5 milijuna dokumenata iz panamske odvjetničke tvrtke Mossack Fonseca. Dokumente koji datiraju od 1977. do danas objavio je Međunarodni konzorcij istraživačkih novinara (ICIJ) u suradnji sa stotinu medijskih kuća. Dokumenti su pokazali da je Mossack Fonseca za cijenu od 1000 dolara u Panami otvaralo fiktivne tvrtke s fiktivnom upravom preko kojih su se oprale milijarde dolara. Poslovanje nekih tvrtki povezuje s nelegalnom trgovinom oružjem i drogom. Reuters je prenio izjavu Ramona Fonsece, direktora spomenute odvjetničke firme, koji je objavu podataka nazvao "međunarodnom kampanjom protiv privatnosti". Lista klijenata Mossack Fonsece sadrži imena predsjednika, ministara i premijera, ruskih oligarha, dužnosnika nogometne organizacije FIFA-e i nekih od najpoznatijih nogometaša. U nelegalne financijske transakcije tako su upleteni i dugogodišnji bivši egipatski predsjednik Hosni Mubarak te sirijski predsjednik Bašar al-Asad, islandski premijer Sigmundur Dvid Gunnlaugsson sa suprugom, članovi obitelji britanskog premijera Davida Camerona te kineski predsjednik Xi Jinping.“⁶

Unatoč negativnim mogućnostima koje off shore zone nude, nije svako poslovanje s off shore zonama negativno i protuzakonito. Off shore zone imaju svoju ulogu u poslovnom financijskom svijetu pa svjetske banke, osiguravajuća društva i multinacionalne kompanije posluju s off shore zonama preko svojih off shore podružnica, tvrtki i preko off shore fondova. Takvo poslovanje nudi brojne pogodnosti kao što su:

- ublažavanje poreznih obveza,
- međutečajne razlike,
- olakšavanje bankarskih transakcija,
- upravljanje fondovima,
- zaštita privatnosti i poslovnih interesa,

⁵ <http://www.poslovni.hr/svijet-i-regija/u-svijetu-postoji-80-zemalja-koje-se-smatraju-oazama-za-offshore-tvrtke-259869> (21. svibnja 2017.)

⁶ <http://www.poslovni.hr/svijet-i-regija/skandal-desetljeica-izazvao-val-istraga-poreznih-vlasti-311120> (21. svibnja 2017.)

- povećanje međunarodne konkurentnosti.

Poslovanje s off shore zonama ne bi bilo pametno ograničiti zbog narušavanja jednakosti pri nadmetanju, investiranju i drugom međunarodnom poslovanju. Međunarodna zajednica brojnim mjerama, instrumentima, konvencijama i političkim utjecajima potiče usklađivanje zakonodavstva. Ističe se djelovanje Ujedinjenih Naroda (GPML – svjetski program protiv pranja novca), Vijeća Europe (MONEYVAL – poseban Odbor za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma), Grupe za financijsku akciju razvijenih zemalja svijeta (FATF), Off shore grupe bankarskih kontrolora i Grupe za financijsku akciju karipskih zemalja (CATF). (Cindori, 2010:23-24)

3.4.2. Nerezidentni računi

Nerezidentni računi su u bliskoj vezi s off shore zonama jer se transakcije odvijaju preko otvorenih računa off shore zona u državama koje su pogodne radi blizine, razvijenog bankarskog sustava i ustaljenih kanala komunikacije. Vrlo je jednostavan način transfera novca: tvrtka off shore s otvorenim nerezidentnim računom u drugoj državi ispostavlja fakturu koja se legalno plaća preko domaćih banaka na navedeni račun te se tako transferirana sredstva koriste za osobne potrebe, ubacuju u ponovni reprodukcijski ciklus kriminalne aktivnosti ili se legaliziraju u obliku investicijskih sredstava namijenjenih za ulaganje u domaće gospodarstvo i infrastrukturu. (Cindori, 2010:24-25)

Postoji primjer kako je srbijanski narkobos Darko Šarić pomoću svojih financijskih stručnjaka osnovao niz tvrtki u Crnoj Gori i SAD-u zbog pranja novca preko nerezidentnih računa i off shore tvrtki.

„Transferirao je novac na nerezidentne račune off shore tvrtki u Beču, Beogradu i Podgorici. Novac koji je tako preko tvrtki iz Delawarea i Crne Gore ušao u platni promet Srbije koristio se za kupnju novosadskih tvrtki UTP Putnik i Vojvodina, subotičkog Palića, budvanskog Maestraltoursa, Municipijuma S, DTM Realtionsa, Mat Companyja i Novog Tamiša.“⁷

⁷ <http://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/detalji-optuznice-kako-je-balkanski-narkobos-u-2-godine-oprao-20-milijuna-eura/680071/> (21. svibnja 2017.)

3.4.3. Fiktivni ugovori i ispostavljanje fiktivnih računa

Kreiranje fiktivnih ugovora i ispostavljanje fiktivnih računa nerijetko je vezana za off shore zone i nerezidentne račune. Ova tehnika pranja novca se dijeli u dvije kategorije:

1. ispostavljanje potpuno fiktivnih računa za, uglavnom, usluge koje se ne mogu i neće izvršiti niti su izvršene (consulting, istraživanje tržišta, većina nerobnih plaćanja),
2. ispostavljanje faktura s većim ili manjim iznosima od stvarne (tzv. podfakturiranje i prefakturiranje) za robu ili manjim dijelom usluge.

Sklapanje fiktivnih ugovora i ispostavljanje fiktivnih računa jedan je od klasičnih načina pranja novca prilikom kojeg će osoba ili tvrtka osnovati tvrtku ili podružnicu u zemlji iz koje nezakoniti prihod dolazi ili u koju se novac unosi i stavlja u promet. Ako se provede kupoprodaja robe ili usluge određeni će se iznos novca uplatiti na račun tvrtke, ali uvećan s obzirom na stvarnu vrijednost robe ili usluga. Razlika između stvarne vrijednosti robe ili usluga i uplaćenog iznosa na račun tvrtke zapravo je iznos opranog novca.

Posebna vrsta pranja novca je plaćanje na temelju lažnih faktura pri čemu cijeli iznos uplaćenog novca obuhvaća oprani novac. Kako plaćanje robe na temelju lažnih faktura zahtijeva papirnati trag prelaska državne granice i ostale evidencije o stvarnom postojanju robe i njezine prodaje, izloženi načini pranja novca češće će se koristiti u obliku obavljenih usluga jer je vrlo teško procijeniti njihovu stvarnu vrijednost. (Cindori, 2010:25)

Primjer sklapanja fiktivnih ugovora na institutu Ruđer Bošković: „Tajnica bivšeg pročelnika Zavoda za molekularnu medicinu Instituta Ruđera Boškovića Ankica Vratarić priznala je da je nadređenom znanstveniku Krešimiru Paveliću pomagala u sklapanju fiktivnih studentskih ugovora pa je na današnjoj sjednici optužnoga vijeća uvjetno osuđena na osam mjeseci zatvora u koji neće ići ako u tri godine ne ponovi nedjelo. Pavelića i suradnice kao pomagačice u nedjelu zagrebačko Županijsko državno odvjetništvo tereti za sklapanje 64 fiktivna studentska ugovora vrijedna 247 tisuća kuna. Kako bi ostvarili plan, Pavelićeva je tajnica, sumnja se, pribavljala studentske ugovore sama ili preko računovodstvene referentice, a studenti bi potpisivali “bjanko” ugovore u koje su naknadno upisani lažni podatci o poslovima koje zapravo nisu obavili za Institut Ruđera Boškovića. Pavelić je navodno potpisivao te ugovore, nakon čega su isplate po ugovorima provodile optužene službenice računovodstva. Kada bi studenti navedeni u ugovorima uplaćeni novac podigli sa svojih računa, zadržali bi 10 posto za usluge podizanja

ugovora i novca, a ostatak bi predali optuženicama koje su ga davale Paveliću. On je dio novca zadržavao za sebe, a dio odvajao za tajnicu, tvrde u odvjetništvu koje, nakon podizanja optužnice, u službenom priopćenju nije navelo u kojem su omjeru dijelili novac.“⁸

3.4.4. Polaganje gotovine u financijski sustav

Uloga platnog sustava u procesu pranja novca vrlo je velika zbog čega se često koristi kao jedan od načina provođenja prve faze pranja novca. Ulaganje gotovine u financijski sustav javlja se u obliku pozajmica svih vrsta, kreditnih odnosa između djelatnika i partnera trgovačkih društava, polaganja fiktivnog dnevnog utrška te transakcija s računa pravne osobe na račune fizičkih osoba i obrnuto.

Ovaj način pranja novca se svrstava u klasične metode zbog toga što se moderni načini pranja novca obuhvaćaju ulaganje u nefinancijski sektor, oslanjanje na modernu tehnologiju, elektroničko bankarstvo i investicijske fondove. Elektroničko bankarstvo i elektronički prijenos novca vrlo su aktualni zbog veće mogućnosti prikrivanja pravog identiteta i velike brzine prijenosa novca na različite račune u zemlji i inozemstvu.

Postoji mogućnost da se klasični i moderni načini pranja novca pojavljuju zajedno ili isprepliću, povezani u jedan interaktivni proces pranja novca, uključujući brojne tehnike njegova pranja i inovativne načine ulaganja sredstava u ekonomiju. (Cindori, 2010:26)

3.4.5. „Front“ i „Shell“ tvrtke

„Front“ i „Shell“ tvrtke se međusobno razlikuju. „Shell“ tvrtke predstavljaju lažne tvrtke koje služe prikrivanju sredstava pranja novca, dok „front“ tvrtke obavljaju legalne poslovne aktivnosti radi prikrivanja pranja novca. Osnovna karakteristika front i shell tvrtkama je paravan za protok novca na putu prikrivanja njegovog nezakonitog izvora. „Front“ i „Shell“ tvrtka može biti bilo koja tvrtka koja je pogodna za prijenos prljavog novca, bez obzira na veličinu. Casina su jako dobar primjer „front“ i „shell“ tvrtki jer se mogu koristiti u svrhu pranja novca putem kupnje žetona i njihovim naknadnim vraćanjem čime će se prljavi novac prikazati kao dobitak.

⁸ <http://www.poslovni.hr/vijesti/tajnica-s-ruera-boskovica-priznala-placanja-preko-fiktivnih-studentskih-ugovora-209803> (21. svibnja 2017.)

Takve tvrtke imaju različite uloge, a pogodne su u fazi oplemenjivanja i fazi integracije. Osnivanje većeg broja takvih tvrtki u različitim državama, putem kojih će novac cirkulirati i mijenjati svoj oblik, otežava otkrivanje njegovog pravog izvora. Povratkom u matičnu zemlju novac ima svoje zakonito, inozemno podrijetlo.

Za takav način pranja novca je značajno to što ne privlači pažnju educiranih službenika bankarskog i nebankarskog sektora zbog čega se izlaže manjem riziku sumnje i otkrivanja. Manji iznosi gotovog novca će se lakše utopiti u redovno poslovanje tvrtke gotovim novcem nego izlaganje prljavog novca u financijski ili nefinancijski sustav. (Cindori, 2010:26-27)

3.5. Tipologija pranja novca kod fizičkih osoba

Osim razvijenih metoda pranja novca kod pravnih osoba u praksi se pojavljuju i načini pranja novca kod fizičkih osoba. Svi načini i oblici imaju jednake zajedničke ciljeve, a to su prikrivanje pravog vlasništva ili izvora nezakonito stečenih sredstava, zadržavanje kontrole nad procesom pranja novca i potrebu za promjenom oblika nezakonitih sredstava koji su predmet pranja.

Kod pranja novca od strane fizičkih osoba postoje razne mogućnosti i metode ali ću prikazati one koje se najčešće pojavljuju:

- Krijumčarenje novca
- Transakcije gotovim novcem
- Doznake iz inozemstva
- Mjenjački poslovi
- Korištenje kreditne linije (Cindori, 2010:28)

3.5.1. Krijumčarenje novca

Krijumčarenje novca je jedan od najstarijih i najjednostavnijih načina pranja novca. Pojavljuje se na samom početku procesa pranja novca čime se direktno prekida vidljiva veza između novca, vlasnika i nezakonitog izvora. To je tehnika pranja novca za koju se može reći da je najrizičnija, posebno za osobu koja fizički prenosi novac preko državne granice, ali i da je najučinkovitija jer za sobom ne ostavlja pisani trag.

Nezakonito stečena sredstva najčešće se prenose: prijevoznim sredstvima, svežnjevima novčanica ili promjenom gotovine u neki drugi vrijednosni papir (npr. ček). Nezakonita sredstva se najčešće prenose u drugu zemlju koja ima dobre zakone o tajnosti bankovnih računa. Off shore zone su posebno privlačne zbog lakog kupovanja i osnivanja tvrtki te kupnje dionica i

osnivanja banaka. Nakon završenog ciklusa novac se vraća putem korespondentnog bankarstva u zemlju njihova podrijetla. (Cindori, 2010:28-29)

3.5.2. Transakcije gotovim novcem

Većina država osnove preventivne strategije zbog pranja novca temelji na gotovinskim transakcijama zbog toga što se propisuje prijava gotovinskih i negotovinskih transakcija te su zakonom propisana ograničenja njihovog iznosa. Takvim transakcijama se priznaje učestalost i važnost prilikom analize podataka o transakcijama i osobama koje ih provode. Najčešće se pojavljuju dva oblika transakcija gotovim novcem, a to su:

1. Neuobičajeno veliki polozi gotovine – sumnjive i nelogične gotovinske transakcije koje prelaze zakonom postavljeni limit za gotovinske transakcije. Potrebna je kvalitetna izobrazba financijskih i nefinancijskih institucija kako bi prepoznali ovaj način sumnjivih transakcija i kako znali odrediti radi li se o nezakonitom poslovanju.
2. Povezane transakcije – razbijanje većeg iznosa novca na manje iznose kako bi se izbjegao postavljeni limit za gotovinske transakcije. Ovo je jako dobra tehnika pranja novca jer je teško prepoznati radi li se o nezakonitom poslovanju. (Cindori, 2010:29-30)

3.5.3. Doznake iz inozemstva

Doznake iz inozemstva su transakcije koje dolaze na račune rezidenata i nerezidenata, a posebno su zanimljive doznake velikih iznosa ili iz off shore zona. Postoje i doznake bez očitog opravdanja, gledano prema prometu po računu ili kreditnoj sposobnosti stranke.

Izuzetak predstavljaju redoviti mjesečni priljevi iz inozemstva na devizne račune domaćih fizičkih osoba koji potječu od mirovina ostvarenih u inozemstvu, renti, plaće pomoraca koji plove na stranim brodovima, plaća djelatnika koji izvode radove u inozemstvu. Predstavljaju izuzetak zbog toga što se radi o redovitim primanjima, istom uplatitelju i primatelju, često nepromijenjenog iznosa.

Ukoliko se radi o transakcijama koje odstupaju od uobičajenih primanja tada može postojati sumnja u nelogične aktivnosti i pranje novca. (Cindori, 2010:30-31)

3.5.4. Mjenjački poslovi

Mjenjački poslovi se mnogo koriste za prikrivanje traga prljavom novcu, posebno novcu od prodaje droge. Djelatnost mjenjačnica u razvijenim zemljama predmetom je strože zakonske regulative jer postoji opasnost da se mjenjačnice ne koriste za pranje novca posrednim putem, odnosno kupoprodajom strane valute, već neposredno.

Osnivanjem mjenjačnica s nekoliko podružnica proces pranja novca odvijat će se u potpunosti i pod punim nadzorom kriminalnog miljea. Zbog toga većina zakonodavstva u svijetu zahtijeva licenciranje mjenjačnica i njihov učinkoviti nadzor.

3.5.5. Korištenje kreditne linije

Korištenje kreditne linije je način pranja novca kod kojeg postoji razlika između korištenja kreditne linije za povrat nezakonito stečenih sredstava i podizanja kredita kod kojeg će se sredstva plasirati u nezakonite svrhe. Podizanje kredita, bez obzira na iznos i krajnji cilj njegovih sredstava, nije predmet indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija zbog poznatog izvora novca.

Kada se koristi otvorena kreditna linija za povrat sredstava prije isteka ugovorenog roka onda se nezakonito stečenim novcem vraća netom uzeti kredit prilikom čega je evidentno pretvaranje prljavog novca u prividno zakonit novac. Na taj način se postiže krajnji cilj pranja novca i osigurava potpuno legalna dokumentacija podrijetla novca.

Jedan od mogućih načina pranja novca je povrat kredita prije ugovorenog roka uz prethodni transfer sredstava između banke matice i kćeri, modelom vraćanja kredita depozitom ili depozita kreditom. Banka matica iz inozemstva odobrava kredite i depozita bankama kćeri u drugoj državi koji se kontinuirano vraćaju novim zaduživanjima. Povlačenje novih kredita ili depozita je povoljna ročnost kredita koja je po stvarnom stanju nekoliko mjeseci duža od prijevremeno otplaćenog kredita. Cijena kredita je identična cijeni depozita, što potvrđuje da transakcije nemaju ekonomski opravdan i logičan cilj. (Cindori, 2010:31-32)

4. Odnos pranja novca i financiranja terorizma

4.1. Financiranje terorizma

Financiranje terorizma predstavlja pružanje financijske potpore u bilo kojem obliku, pojedincima ili terorističkim organizacijama zbog počinjenja terorističkog kaznenog djela. Terorizam je kazneno djelo kojemu je cilj prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu osoba koje nisu aktivno uključene u situaciji oružanog sukoba, ako je svrha tog djela zastrašiti stanovništvo ili natjerati vladu ili međunarodnu organizaciju na činjenje ili suzdržavanje od činjenja bilo koje radnje i postupka.

Financiranje terorizma je puno teže definirati za neke države zbog političkih, religioznih, nacionalnih i drugih konotacija koje se vežu uz taj pojam. Na međunarodnoj razini je prihvaćena definicija financiranja terorizma iz Međunarodne Konvencije o sprječavanju financiranja terorizma (1999.), koju također, kao i odgovarajući dio spomenute Konvencije Vijeća Europe br. 198. te Direktive 2005/60/EZ, prihvaća i naš Zakon o sprječavanju financiranja terorizma. Definicija je usklađena i s odredbama čl. 187.a. hrvatskog Kaznenog zakona, a glasi:

Financiranje terorizma je osiguravanje ili prikupljanje sredstava zakonitih i nezakonitih, na bilo koji način, izravno ili neizravno, s namjerom da se ona upotrijebe ili sa znanjem da će se upotrijebiti, u cjelini ili dijelom, radi počinjenja terorističkog kaznenog djela, od strane terorista ili od strane terorističkih organizacija. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:10-11)

4.2. Povezanost financiranja terorizma i pranja novca

Financiranje terorizma i pranje novca su vrlo usko povezani bez obzira što se razlikuju u koncepcijskom smislu. Sredstva kojima se financira terorizam mogu biti zakonita i nezakonita, odnosno mogu dolaziti iz legalnih izvora, a ne samo kaznenih djela. Zakonito stečeni novac može dolaziti iz donacija ili druge imovine raznim zakladama ili organizacijama koje ga pod paravanom neprofitnih aktivnosti koriste za financiranje terorističkih aktivnosti i organizacija.

Terorističkim organizacijama je veoma bitno prikrivanje načina korištenja sredstava koje se koriste u protuzakonite svrhe i izvora tih sredstava kako bi takve radnje ostale neotkrivene. Financiranje terorizma i pranje novca koriste slične tehnike prikrivanja korištenja sredstava, pa zakoni protiv pranja novca ne obuhvaćaju samo sredstva terorizma koja dolaze iz legalnih izvora, nego i tehnike prikrivanja sredstava koja su namijenjena za terorističke svrhe. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:11)

4.3. Posljedice financiranja terorizma i pranja novca

Financiranje terorizma i pranje novca mogu imati dugotrajne i snažne socijalne i ekonomske posljedice, posebno za države u razvoju i na države s nedovoljno snažnim financijskim sustavima. Negativne posljedice na razini država ili svjetskoj sceni mogu se pratiti kroz:

- opći porast kaznenih djela,
- slabljenje gospodarstva i tržišne konkurencije,
- podrivanje stabilnosti i ugleda financijskih institucija,
- nanošenje štete privatizacijskim procesima.

Znanje i moć koje posjeduju mreže organiziranog kriminala zastrašujući su i traže koordiniran i brz odgovor svih tijela zaduženih za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Fenomen financiranja terorizma i pranja novca prijeti da postane pokretačka snaga gospodarstva ali sa svojim pravilima, što znači podrivanje državne vlasti i vladavinu samovolje mafijaškog i kriminalnog tipa. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:12-13)

5. Uloga revizora u sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma

5.1. Mjere za provedbu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma

„Mjere koje trebaju provesti revizori, pravne i fizičke osobe koje pružaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (ZSPNFT) su sljedeće:

- Donošenje internog akta;
- Provođenje mjera ZSPNFT u vlastitim poslovnim jedinicama i društvima u kojima obveznik ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, a koja imaju sjedište u trećoj državi;
- Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma;
- Provođenje mjera dubinske analize stranke;
- Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje zaposlenika;
- Izrada i dopuna liste indikatora;
- Obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca;
- Čuvanje i zaštita podataka i vođenje evidencija.“⁹

Revizori i ostali obveznici provedbe ZSPNFT nisu dužni:

- Ured obavještavati o gotovinskim transakcijama u vrijednosti od 200.00,00 kn i većoj osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma;
- Imenovati ovlaštenu osobu za provedbu Zakona i zamjenike ovlaštene osobe;
- Provoditi internu reviziju ispunjavanja zadaća sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. (Dremel et al, 2012:43)

⁹ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (24. svibnja 2017.)

5.1.1. Interni akt sprječavanja pranja novca

Svi revizori i ostali obveznici dužni su donijeti interni akt kojim se trebaju odrediti mjere i radnje zbog sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji su propisani Zakonom i propisima donesenih na osnovu njega.

U internom aktu se trebaju definirati postupci provođenja mjera dubinske analize stranke, analize i procjene rizika, postupak utvrđivanja stranih politički izloženih osoba i obveza primjene liste indikatora (koja mora biti sastavni dio internog akta). Također se preporuča i proširiti sadržaj internog akta da se definira način obavješćivanja Ureda, stručno osposobljavanje i obrazovanje djelatnika, vođenje evidencija o prikupljenim podacima te opis provođenja internih postupaka koji se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Revizori i ostali obveznici su dužni na zahtjev dostaviti primjerak internog akta Uredu za sprječavanje pranja novca. (Dremel et al, 2012:43)

5.1.2. Provođenje mjera radi sprječavanja pranja novca

„Revizorska društva i osobe koje obavljaju računovodstvene usluge dužne su osigurati da se mjere sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma određene ovim Zakonom u istom opsegu provode i u njihovim poslovnim jedinicama i društvima u kojima imaju većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u trećoj državi.

Dužni su također upoznavati svoje poslovne jedinice i društva u kojima imaju većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u trećoj državi, s internim postupcima koji se odnose na sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, a naročito u dijelu dubinske analize stranaka, dostave podataka, vođenja evidencija i drugih značajnih okolnosti povezanih sa sprječavanjem i otkrivanjem pranja novca ili financiranja terorizma.“¹⁰

¹⁰ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (24. svibnja 2017.)

5.1.3. Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Procjenu rizika provode revizorska društva, samostalni revizori, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja sa ciljem sprječavanja zlouporabe financijskog sustava za pranje novca i financiranja terorizma. Dužni su provesti analizu kojom će ocijeniti rizik od zlouporabe pranja novca i financiranja terorizma za pojedinu stranku ili vrstu stranaka, poslovni odnos ili proizvod. Revizori i ostali obveznici sami odlučuju koliko će često provoditi analizu i procjenu rizika jer rokovi nisu propisani. Preporučuje se da se analiza i procjena rizika provodi najmanje jednom godišnje, a tijekom godine da se izvrše provjere analize i procjene rizika. Procjena rizika mora biti sveobuhvatna kako bi se dobile potrebne informacije za procjenu rizika i za primjenu odgovarajućih mjera za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma.

Revizori i ostali obveznici trebaju procijeniti rizik stranaka s kojima posluju, rizik poslovnih odnosa i rizik proizvoda i transakcija koji su dio njihovog poslovanja. Tijekom analize rizika posebno trebaju razmotriti: vrstu, poslovni profil, strukturu i zemljopisno porijeklo stranaka s kojima posluju te prirodu poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije. Stupanj rizičnosti stranke, poslovnih odnosa, transakcije i proizvoda se može klasificirati kao visoki rizik, srednji rizik i niski rizik. (Dremel et al, 2012:43)

5.1.4. Provođenje mjera dubinske analize stranke

„Revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja provode mjere dubinske analize stranke u mjeri i opsegu koji su primjereni njihovom djelokrugu rada. Mjere dubinske analize stranke obuhvaćaju:

- utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njenog identiteta na osnovu dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora;
- utvrđivanje i provjeru identiteta stvarnog vlasnika stranke;
- prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije, uključujući i podatke o izvoru sredstava, te drugih podataka u skladu s ovim Zakonom;
- stalno praćenje poslovnog odnosa uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima

institucije ili osobe o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni.“¹¹

„Revizorska društva, samostalni revizori, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, kao obveznici ZSPNFT dužni su obaviti dubinsku analizu stranke u sljedećim slučajevima:

- pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom;
- pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn ili više bez obzira da li je riječ o jednokratnoj transakciji ili više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost 105.000,00 kn i više. Kod transakcije koja se obavlja temeljem prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa kod obveznika, obveznik će u okviru dubinske analize stranke samo provjeriti identitet stranke odnosno osoba koje transakciju obavljaju, i prikupiti podatke koji mu nedostaju;
- ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o strankama ili stvarnom vlasniku stranke;
- uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije.“¹²

5.1.4.1. Pojačana dubinska analiza stranke

Pojačana dubinska analiza stranke uključuje osim mjera standardne dubinske analize i dodatne mjere. One se uključuju u okolnostima koje je predvidio Zakon i to:

- pri uspostavljanju korespondentnog odnosa sa bankom ili drugom sličnom kreditnom institucijom koja ima sjedište u trećoj državi;
- prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom ili pri svakoj transakciji u vrijednosti 105.000,00 kn i više ako je stranka politički izložena;
- ako stranka nije osobno bila prisutna pri utvrđivanju i provjeri identiteta prilikom provođenja mjera standardne dubinske analize stranke. (Dremel et al, 2012:105)

¹¹ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1. lipnja 2017.)

¹² http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1. lipnja 2017.)

5.1.4.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke

„Provodi se u slučajevima propisanim člankom 35. ZSPNFT. Obveznik može pri uspostavljanju poslovnog odnosa i izvršavanju transakcije, osim ako u vezi sa strankom ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, izvršiti pojednostavljenu dubinsku analizu stranke. Pojednostavljena analiza stranke može se izvršiti i za one stranke koje su temeljem analize rizika ocjenjene nisko-rizičnim s tim da u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma obveznik može svrstati samo one stranke koje ispunjavaju uvjete što ih pravilnikom odredi ministar financija.

Ukoliko revizorsko društvo i samostalni revizor uspostavljaju poslovni odnos sa strankom koja podliježe obveznoj reviziji godišnjih računovodstvenih izvješća, a koja je propisana zakonom koji uređuje njezino djelovanje, može se izvršiti pojednostavljena dubinska analiza takve stranke, osim ako u vezi sa strankom ili okolnostima revizije postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma (čl. 53., st. 8. ZSPNFT). U svim ostalim slučajevima, obveznik je dužan provesti standardni oblik dubinske analize stranke.“¹³

5.1.4.3. Dubinska analiza preko treće osobe

„Obveznik može, pod uvjetima određenima ZSPNFT i propisima donesenim na temelju njega pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom povjeriti trećoj osobi utvrđivanje i provjeru identiteta stranke, utvrđivanje identiteta o stvarnom vlasniku stranke, prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom 1., 2. i 3. ZSPNFT.

Obveznik mora prethodno provjeriti da li treća osoba, kojoj će povjeriti provođenje mjera dubinske analize stranke, ispunjava sve uvjete propisane ZSPNFT. Dubinsku analizu stranke koju je za obveznika izvršila treća osoba, ne smije prihvatiti kao odgovarajuću ako je treća osoba, u okviru dubinske analize, provela mjeru utvrđivanja i provjere identiteta bez nazočnosti stranke.

Treća osoba je također odgovorna za ispunjavanje obveza sukladno ZSPNFT, uključujući obvezu prijavljivanja transakcija u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili

¹³ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1. lipnja 2017.)

financiranje terorizma te obvezu čuvanja podataka i dokumentacije. Odgovornost za provođenje mjera dubinske analize povjerenih trećoj osobi i dalje snosi obveznik.

Ministar financija pravilnikom će propisati tko može biti treća osoba, uvjete pod kojima će obveznici dubinsku analizu moći prepustiti trećoj osobi, način na koji će obveznici moći pribaviti podatke i dokumentaciju propisanu ovim Zakonom od treće osobe te slučajeve u kojima obveznicima neće biti dopušteno dubinsku analizu stranke povjeriti trećoj osobi.¹⁴

5.1.5. Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje zaposlenika

Revizori, porezni savjetnici i računovođe su dužni pripremiti godišnji proračun stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Svojim zaposlenicima su dužni omogućiti upoznavanje s odredbama ZSPNFT i propisa donesenih na temelju njega.

Program godišnjeg stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma za sljedeću kalendarsku godinu obveznik mora pripremiti najkasnije do kraja tekuće godine. Podatke i dokumentaciju kojom se dokazuje provedeno stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika dužni su čuvati četiri godine. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:22)

5.1.6. Izrada i dopuna liste indikatora

„Revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, dužne su sukladno članku 101. ZSPNFT, sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i stranaka u svezi kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, a uvažavajući specifičnost svojeg poslovanja u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ZSPNFT. Prilikom sastavljanja liste indikatora uzimaju u obzir prije svega:

- složenost i opseg izvršenja transakcija,
- neuobičajeni sadržaj

¹⁴ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1. lipnja 2017.)

- vrijednost ili povezanost transakcija koje nemaju jasno uočljivu ekonomsku ili pravnu opravdanost odnosno nisu usuglašene ili su u nerazmjeru s uobičajenim odnosno očekivanim poslovanjem stranke,
- i druge okolnosti povezane sa statusom ili drugim karakteristikama stranke i sl.

Prilikom utvrđivanja razloga za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, te drugih okolnosti u vezi s istim, dužne su upotrebljavati listu indikatora kao osnovne smjernice u utvrđivanju razloga za sumnju.

Revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja dužne su dopunjavati i prilagođavati listu indikatora sukladno njima poznatim trendovima i tipologijama pranja novca, te okolnostima proizašlim iz poslovanja. Pravilnikom za provedbu ZSPNFT moguće je propisati pojedine indikatore koje moraju obvezatno uvrstiti u popis indikatora.

Kod sastavljanja popisa indikatora, surađuju i UZSPN (Ured za sprječavanje pranja novca), Financijski inspektorat, Hrvatska revizorska komora te udruženja i društva čiji članovi su obvezni postupati po ZSPNFT . Ured za sprječavanje pranja novca i Financijski inspektorat Ministarstva financija sastavili su osnovnu listu indikatora koju su revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, sukladno prethodno navedenome, dužni proširiti i ažurirati sukladno pojavnostima posla kojim se bave. Lista indikatora mora biti sastavni dio internog akta ovih obveznika.¹⁵

5.1.7. Obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca

„Ured za sprječavanje pranja novca je središnje nacionalno tijelo za prikupljanje, analizu i dostavljanje nadležnim tijelima slučajeva sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma koji ima zadaću:

- analitičko-obavještajno obrađivati sumnjive transakcije zaprimljene od obveznika,
- međuinstitucionalno surađivati u sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma sa svim nadležnim državnim tijelima u RH (DORH, USKOK, MUP, SOA, HNB, HANFA, Porezna uprava, Carinska uprava, Financijski inspektorat);

¹⁵ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1. lipnja 2017.)

- razmjenjivati podatke, informacije i dokumentaciju sa stranim financijsko-obavještajnim jedinicama i drugim stranim tijelima i međunarodnim organizacijama nadležnim za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma;
- preventivno djelovati u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma uključujući neizravni (administrativni) nadzor i izobrazbu obveznika (banaka, brokera, investicijskih fondova, casina, javnih bilježnika, odvjetnika i drugih), te izobrazbu državnih tijela;
- objavljuje statističke podatke s područja pranja novca i financiranja terorizma i na odgovarajuće načine obavještava javnost o tehnikama, metodama i tipologijama pranja novca i financiranja terorizma.

Ured je osnovan Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, ustrojen je u okviru Ministarstva financija kao posebna ustrojstvena jedinica i potpuno je operativno neovisan i autonoman u svome postupanju.¹⁶

Revizori, porezni savjetnici i računovođe su dužni bez odgode obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca o transakcijama i osobama u vezi kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

Prema ZPSNFT sumnjivom transakcijom se smatra svaka izvršena ali i neizvršena gotovinska i negotovinska transakcija, ako obveznik ima razloga za sumnju uvijek kada:

- transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti ili je povezana s financiranjem terorizma,
- transakcija po svojim značajkama odstupa od uobičajenih transakcija iste stranke, te ako postoje razlozi za sumnju pranja novca ili financiranja terorizma,
- transakcija usmjerena na izbjegavanje propisa koji reguliraju mjere sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
- obveznik procijeni da u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

Bez obzira na to da li je transakcija izvršena poslije ili nije, obveznici su dužni obavijestiti Ured o sprječavanju pranja novca o namjeri ili planiranju sumnjive transakcije. Postoji iznimka

¹⁶ <http://www.mfin.hr/hr/sprjecavanje-pranja-novca> (7. lipnja 2017.)

ako obveznik iz opravdanih razloga nije mogao dostaviti podatke prije izvršenja transakcije, dužan je Uredu o sprječavanju pranja novca dostaviti podatke naknadno i to najkasnije sljedeći radni dan.

Za revizore i ostale obveznike ne vrijedi obaveza dostavljanja podataka pribavljenih u tijeku utvrđivanja pravnog položaja stranke i prilikom zastupanja stranke u vezi sa sudskim postupkom što uključuje savjetovanja za predlaganje ili izbjegavanje sudskih postupaka, bez obzira na to jesu li podaci dobiveni prije, u tijeku ili nakon završenih postupaka.

Revizori i ostali obveznici su dužni svaki puta kada stranka od njih zatraži savjet s pranjem novca ili financiranjem terorizma o tome obavijestiti Ured o sprječavanju pranja novca najkasnije unutar tri radna dana od dana kada je stranka od njih zatražila takav savjet. Revizori, porezni savjetnici i računovođe nisu dužni:

- obavještavati Ured za sprječavanje pranja novca o gotovinskim transakcijama čija je vrijednost 200.000,00 kn ili veća, osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoji razlog za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma,
- imenovati ovlaštenu osobu,
- organizirati provođenje interne revizije. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:17-18)

5.1.7.1. Dostavljanje podataka na zahtjev Ureda za sprječavanje pranja novca

Ured za sprječavanje pranja novca može tražiti od obveznika da mu dostave sve podatke potrebne za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma uključujući:

- podatke o strankama i transakcijama koje obveznici pribavljaju sukladno odredbama ZPSNFT,
- podatke o stanju sredstava i druge imovine stranke kod obveznika ako drži takvu imovinu
- podatke o prometu sredstvima i imovinom stranke kod obveznika odnosno transakcijama provedenim u njeno ime,
- podatke o drugim poslovnim odnosima stranke sklopljenima kod obveznika,
- sve druge podatke i informacije koje je obveznik prikupio, a koji su potrebni za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranje terorizma.

Revizori, porezni savjetnici i računovođe moraju na zahtjev Uredu za sprječavanje pranja novca dostaviti i svu pripadajuću dokumentaciju najkasnije u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva. Ured za sprječavanje pranja novca u zahtjevu može odrediti i kraći rok ako je

to potrebno zbog utvrđivanja okolnosti značajnih za izdavanje naloga za privremeno zaustavljanje izvršenja sumnjive transakcije te u drugim slučajevima kada je potrebno da se spriječi nastanak imovinske štete. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:18-19)

5.1.8. Čuvanje i zaštita podataka i vođenje evidencija

Dokumentaciju o strankama i transakcijama prikupljenu tijekom provođenja mjera dubinske analize dužni su čuvati 10 godina nakon obavljene identifikacije stranke. (Pezer Blečić, Bolta, Brlić, 2008:22) Bitno je napomenuti da obveznici ne smiju stranci ili trećoj osobi otkriti sljedeće informacije:

- da će podatak, informaciju ili dokumentaciju proslijediti Uredu za sprječavanje pranja novca,
- da je Ured za sprječavanje pranja novca privremeno zaustavio transakciju, blokirao sredstva transakcije odnosno dao upute osobi koja obavlja profesionalnu djelatnost
- da je Ured za sprječavanje pranja novca tražio tekuće praćenje poslovanja stranke
- da je protiv stranke ili treće osobe započeta ili bi mogla biti započeta istraga radi postojanja sumnje o pranju novca i financiranju terorizma.

Informacije i obavijesti o transakcijama sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma određeni su i označeni kao tajni podatci, sukladno zakonu kojim se utvrđuje tajnost podataka. Revizori, porezni savjetnici i računovođe kao profesionalne djelatnosti sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma vode sljedeće evidencije podataka:

- evidenciju o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama za koje je provedena dubinska analiza,
- evidenciju dostavljenih podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, strankama koje su zatražile savjet u vezi pranja novca,
- evidenciju o uvidima nadzornih tijela u prikupljene podatke i dokumentaciju. (Dremel et al, 2012:68)

5.2. Nadzor nad provedbom Zakona o sprječavanju pranja novca

„Glavni nadzornik nad provođenjem mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, kod revizorskih društava, samostalnih revizora, fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja u Republici Hrvatskoj je Financijski inspektorat Ministarstva financija. Revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne

osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja obavezne su ovlaštenim osobama Financijskog inspektorata, tijekom nadzora nad primjenom i provedbom mjera ZSPNFT ili na zahtjev omogućiti uvid u sljedeće:

- pisani interni akt te druge pisane interne postupke donijete radi provođenja mjera sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma,
- provedenu analizu i procjenu rizika pojedine grupe ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije vezane uz pranje novca ili financiranje terorizma,
- evidenciju postupaka provođenja mjera dubinske analize stranke,
- plan i program godišnjeg stručnog osposobljavanja i obrazovanja na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma,
- evidencije podataka o strankama i transakcijama dostavljenih Uredu za sprječavanje pranja novca.

U obavljanju inspekcijskog nadzora, ovlaštene osobe Financijskog inspektorata imaju ovlasti:

- pregledati poslovne knjige, bankovnu i financijsku dokumentaciju, ugovore, poslovnu evidenciju i druge dokumente u bilo kojem obliku te zatražiti njihove preslike,
- pregledati poslovne prostorije, robu, uređaje i opremu,
- utvrditi identitet osoba koje rade na poslovima koji su predmet inspekcijskog nadzora,
- zatražiti informacije i uzimati izjave od osoba koje imaju saznanja važna za inspekcijski nadzor,
- zatražiti suzdržavanje od svakog postupanja koje je u suprotnosti s odredbama zakona.

Financijski inspektorat Republike Hrvatske odlučuje u prvom stupnju o prekršajima propisanim ZSPNFT.¹⁷

¹⁷ http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (7. lipnja 2017.)

5.3. Međunarodne institucije za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Pranje novca i financiranje terorizma je globalni problem koji je štetan za ekonomiju i društvo te može imati snažne socijalne i ekonomske posljedice za svaku državu, a posebno za države u razvoju. Međunarodne institucije i grupe koje se bave problemom sprečavanja pranja i financiranja terorizma intenzivno surađuju i poduzimaju akcije kako bi spriječile taj problem. U svom radu spomenut ću neke od međunarodnih institucija za koje mislim da su bitne, a to su:

- IMoLIN (International Money Laundering Information Network)
- FATF (Financial Action Task Force)
- MONEYVAL (Council of Europe Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures)
- CODEXTER (Committee of Experts on Terrorism)
- The Wolfsberg Group
- Egmont grupa

„**IMoLIN** je međunarodna organizacija koju je osnovao OUN (Organizacija ujedinjenih naroda) 1998. godine radi partnerstva i povezivanja međunarodnih organizacija uključenih u sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. IMoLIN prikuplja informacije o regulativama pojedinih zemalja koje se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i traži načine za njihovo unapređivanje, a osobitu pozornost posvećuje unapređenju međunarodne suradnje.

FATF je međunarodno tijelo osnovano u Parizu 1989., na sastanku zemalja G-7, čija je zadaća praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Mandat FATF-a do 2020. obuhvaća uspostavljanje standarda za suzbijanje pranja novca, financiranja terorizma i financiranja oružja za masovno uništenje, procjenu usklađenosti sa standardima FATF-a i prepoznavanje prijetnja integritetu međunarodnoga financijskog sustava i odgovaranje na njih putem studija visokorizičnih jurisdikcija i tipologija. Članovi su FATF-a 34 jurisdikcije i dva regionalna tijela. Preporuke koje je izdao FATF standardi su za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma na svjetskoj razini.

MONEYVAL je poseban odbor stručnjaka koji je osnovan 1997. i zadužen za praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, čini 30 europskih zemalja te veći broj promatrača poput zemalja predstavnika FATF-a, Svjetske banke, Međunarodnoga monetarnog fonda, Europske unije, Interpola, Europske banke za obnovu i razvoj te drugih. U studenome 2012. tim stručnjaka MONEYVAL-a boravio je u RH u sklopu 4.

kruga evaluacije za Republiku Hrvatsku (RH). Evaluatori su u kontaktima s predstavnicima državnoga i privatnog sektora prikupljali podatke o usklađenosti hrvatske legislative i prakse na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma procjenjujući stupanj prilagodbe FATF-ovim preporukama. Na temelju zatečenog stanja izradili su Izvješće 4. kruga evaluacije za RH koje je prihvaćeno na 42. plenarnoj sjednici MONEYVAL-a, u rujnu 2013. u Strasbourgu.

CODEXTER je poseban Odbor pravnih stručnjaka Vijeća Europe za terorizam, osnovan 2003. Jedan od glavnih zadataka CODEXTER-a jest izrada pregleda legislative te institucionalnih protuterorističkih planova zemalja članica Vijeća Europe. To su izvješća o protuterorističkim mjerama koje pojedine zemlje primjenjuju u svojim nacionalnim propisima. Izvješća CODEXTER-a sadržavaju i podatke za RH.

The Wolfsberg Group čini jedanaest vodećih svjetskih banaka: Banco Santander, Bank of Tokyo-Mitsubishi-UFJ, Barclays, Citigroup, Credit Suisse, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC, J. P. Morgan Chase, Société Générale i UBS. Wolfsberg grupa osnovana je 2000. u Švicarskoj s ciljem razvoja i unapređivanja standarda bankarskih usluga i proizvoda povezanih s njima. Izdala je Smjernice za sprječavanje pranja novca za rad s klijentima (Wolfsberg Principles, izdane 2000., revidirane 2002. i 2012.), koje su poslije prihvaćene kao standard bankarskog poslovanja. Izdaje i druge smjernice povezane sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma u području korespondentnog bankarstva, privatnog bankarstva, pristupa temeljenog na procjeni rizika te u drugim područjima.

Egmont grupa je osnovana 1995. kao tijelo čija je uloga jačanje i koordinacija internacionalne suradnje ureda za sprječavanje pranja novca diljem svijeta (Financial intelligence units, FIUs). Trenutačno broji 139 članica i u stalnom je porastu.¹⁸

U okviru međunarodne suradnje sa svrhom suzbijanja pranja novca, RH je 1998. godine postala punopravni član Egmont grupe (Cindori, 2010:194)

¹⁸ http://old.hnb.hr/novcan/pranje_novca_terorizam/h-pranje-novca-terorizam.htm (10. lipnja 2017)

6. Zaključak

Pranje novca je postupak kojim počinitelji skrivaju stvarno podrijetlo novca, drugom imovinom ili pravima koje su stečeni na nezakonit način odnosno kriminalnim radnjama. Postupak će biti uspješan tek kada se uspije prikriti njegov pravi izvor i vlasništvo te kada uđe u financijski ili nefinancijski sustav.

Pranje novca i financiranje terorizma su povezani zbog toga kad su jedno i drugo nezakonite aktivnosti, a u većini slučajeva se terorizam financira novcem koji je prošao kroz proces pranja novca. Uspije li se u tom postupku to može imati dugotrajne i snažne ekonomske i socijalne posljedice. Da bi se spriječio postupak pranja novca i financiranja terorizma postoje brojne mjere koje provode revizori, računovođe i porezni savjetnici. Najvažnije je na vrijeme prepoznati i spriječiti proces pranja novca u prvoj fazi, fazi polaganja. U fazi polaganja započinje proces prikrivanja izvora sredstava ulaganjem u financijski sustav ili pretvaranjem u neku drugu vrstu imovine i to joj daje prioritet i značaj u prevenciji sprječavanja.

Veoma je važno za revizore i ostale obveznike da provode aktivnosti i mjere prema Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te da na vrijeme obavještavaju Ured za sprječavanje pranja novca. Zbog sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj potrebna je što bolja i intenzivnija suradnja svih tijela koja su zadužena za provedbu ZSPNFT kao i suradnja sa međunarodnim institucijama koje se bave tim problemom. Potrebna je što bolja edukacija i specijalizacija djelatnika svih tijela koja su uključena u sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Globalni problem terorizma i pranja novca prijeti postati pokretačka snaga gospodarstva sa svojim pravilima i pokrenuti vladavinu samovolje kriminalnog tipa.

U Koprivnici, 17. srpnja 2017.

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Igor Blažeković (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Uloga revizora u sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Blažeković Igor
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Igor Blažeković (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Uloga revizora u sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Blažeković Igor
(vlastoručni potpis)

Literatura

Knjige:

1. Cindori, S.: Sustav sprječavanja pranja novca, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2007.
2. Dremel, N., Dominiković, N., Biluš, M., Masnjak, B., Šakić, T.: Sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge, Zagreb, 2012.
3. Pezer Blečić, S., Bolta, D., Brlić, J.: Obveze računovođa, revizora i poreznih savjetnika u sprječavanju pranja novca, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2008.
4. Tušek, B., Žager, L.: Revizija, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2007.

Internet izvori:

1. www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (1.svibnja 2017.)
2. Mihaljević, D., Položaj i uloga offshore financijskih centara u financijskoj globalizaciji. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/file/138634> (21.svibnja 2017.)
3. <http://www.poslovni.hr/svijet-i-regija/u-svijetu-postoji-80-zemalja-koje-se-smatraju-oazama-za-offshore-tvrtke-259869> (21. svibnja 2017.)
4. <https://ct.wolterskluwer.com/resource-center/articles/guide-to-top-20-offshore-fund-locations>) (21. svibnja 2017.)
5. <http://www.poslovni.hr/svijet-i-regija/skandal-desetljeća-izazvao-val-istraga-poreznih-vlasti-311120> (21. svibnja 2017.)
6. <http://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/detalji-optuznice-kako-je-balkanski-narkobos-u-2-godine-oprao-20-milijuna-eura/680071/> (21. svibnja 2017.)
7. <http://www.poslovni.hr/vijesti/tajnica-s-ruera-boskovic-priznala-placanja-preko-fiktivnih-studentskih-ugovora-209803> (21. svibnja 2017.)
8. http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Sektorske_smjernice_za_revizore_itd.pdf (24.svibnja 2017.)
9. <http://www.mfin.hr/hr/sprjecavanje-pranja-novca> (7. lipnja 2017.)
10. http://old.hnb.hr/novcan/pranje_novca_terorizam/h-pranje-novca-terorizam.htm (10. lipnja 2017.)